
A termelői csoport individuális jegyeinek jogszabályi alapja *

Bobvos Pál**

A termelői csoport működése az európai közösségi jogalkotáson alapul. Magyarországon ilyen címet csak kis- és közepes vállalkozásnak minősülő szövetkezet kaphat, állami elismerés alapján. Létrehozását követően jelentős uniós és nemzeti támogatásban részesül, ennek fejében a csoport tagjai kötelesek egy jogszabályban meghatározott terméket vagy termékcsoportot szabályozott módon előállítani, azt a szervezeten keresztül értékesíteni, továbbá adatszolgáltatással bekapcsolódni az ellenőrzött piaci mechanizmusba.

Kulcsszavak: szövetkezet, állami elismerés, értékesítés központosítása, támogatás

The Legal Basis for the Individual Features of Producer Group

The operation of the producer group is based on the European Community legislation. In Hungary, the cooperatives, considered as a small and medium-sized enterprises, may receive such a title, on the basis of the recognition by the State. The producer group, after the establishment receives substantial EU and national aid, in return, the members of the group are obliged to produce a legally defined product or group of products in a regulated manner, to sale products through the producer group and to participate in the controlled market mechanism by providing data.

Keywords: cooperatives, recognition by the State, centralization of sales, financial aid

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2022.2.1993>

1. A termelői csoportok szabályozásának jellegzetességei

A kicsi- és közepes gazdaságoknak nem könnyű önállóan a piacra jutni. Az értékesítésben segíthetnek a termelői tulajdonú marketing szövetkezetek, amelyek bizonyos feltételek teljesülése esetén és korlátozott ideig uniós és nemzeti támogatást is kaphatnak. Közös jellemzőjük, hogy a tagok együttműködnek és gazdasági tevékenységük egyes részeit összefogják, közös kockázattal, közös felelősséggel és közös árusítással annak érdekében, hogy egy adott gazdasági tevékenységüket jövedelmezővé tegyék. Miután ez együttműködés csak egy

* Ezzel a rövid tanulmánnyal köszöntöm Dr. Prugberger Tamás professzor urat 85. születésnapja alkalmából, aki tudományos munkássága során – más jogágak mellett – a szövetkezeti jog körében is tudományosan elismert eredményeket ért el, ezért tiszteletem jeleként magam is ilyen témát választottam.

** Címzetes egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Üzleti Jogi Intézet.

termékre vagy termékcsoporthoz vonatkozik, a tagok vállalkozása egyéb funkcióinak önállósága megmarad.

A termelői csoportok szabályozásának jellegzetessége, hogy a szervezet nem önálló nevesített formaként jelenik meg, a termelői csoportokra a Polgári Törvénykönyv¹ [továbbiakban: Ptk.], illetve a Szövetkezeti törvény² [továbbiakban: Sztv.] szabályait kell alkalmazni a törvény felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben rögzített eltérésekkel.³ Ez utóbbi rendelet adja a diszparitás többségét, a szerkesztő által kért terjedelmi korlátozás okán tanulmányunk - ahogyan azt a címe is jelzi - ezen jogi szabályozás analízisét tartalmazza, a szakirodalom⁴ recenzióját nem végzi el.

A termelői csoport a klasszikus elvek szerint működő agrárszövetkezettől annyiban tér el, hogy tevékenységében meghatározó jellegű egy, az uniós és a nemzeti szabályozás által támogatott termék vagy termékcsoporthoz értékesítése. Tagjai az általuk önállóan végzett a mezőgazdasági vagy erdőgazdálkodási alaptevékenységéhez kapcsolódóan kötelezettséget vállalnak az együttműködésre egy azonos termék vagy termékcsoporthoz előállítására és a szövetkezeten keresztül történő értékesítésére céljából. A szövetkezet tagjainak alapításkor az a motivációja, hogy egy elismerési eljárás során a „termelői csoport” címet megszerezzék és ezzel uniós és hazai támogatások alanyaivá válhassanak. A vidékfejlesztési támogatási politikának pedig az a célja, hogy termelői csoportok a lehető legtöbb mezőgazdasági ágazatban megalakulhassanak.⁵ Egy adott termelői csoport csak egy termékre vagy termékcsoporthoz szakosodva működhet.⁶

minden szövetkezet előtt nyitott a támogatás megszerzéséhez vezető út. Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1305/2013/EU Rendelet szerint a korlátozott pénzügyi források legmegfelelőbb felhasználásának biztosítása érdekében indokolt a tagországoknak úgy rendelkezni, hogy csak kis- és középvállalkozások részesülhessenek támogatásban.⁷

¹ A Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény) 3.1§-3.48 §, továbbá a 3:325 §- 3: 367 §-ai

² A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény 1.§-3.§, továbbá a 22.§-24.§-ai

³ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet a termelői csoportok elismeréséről

⁴ Lásd például:

BAK Klára: A termelői csoport főbb hatályos magyar szabályairól közösségi jogi kitekintéssel Szövetkezés 2016. 78-92 pp.

BOBVOS Pál: A termelői értékesítő szervezet fogalmi ismérvei, Tanulmányok Veres József 80. születésnapja tiszteletére, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2009, 125-135 pp.

NAGY Krisztina: A marketing szövetkezetek bemutatása, különös tekintettel a termelői értékesítő szervezetekre és termelői csoportokra vonatkozó Európai Unió és magyar szabályozásra

Jogi tanulmányok. 2010. Ünnepi konferencia az ELTE megalakulásának 375. évfordulója alkalmából. 1. köt., 2010. 17-29 pp.

PRUGBERGER Tamás: Kereskedelmi szövetkezetek szerepe a közép-kelet európai térségben (Szövetkezés 1994. 1-2 szám 21-39 pp.)

RÉTI Mária: A szövetkezet gazdasági lényege (Magyar jog 2001. 2. szám 92-96 pp.)

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1308/2013/EU Rendeletének (39) pontja

⁶ Az elismerhető termékek és termékcsoporthoz felsorolását a 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 1. melléklete tartalmazza.

⁷ A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény

3. § (1) bek. szerint KKV-nak minősül az a vállalkozás, amelynek

a) összes foglalkoztatott létszáma 250 főnél kevesebb, és

Az Európai Unió nem határozza meg a termelői szerveződés jogi formáját, 2013-ig Magyarországon is létrejöhett termelői csoport szövetkezeti formában és jogi személyiségű gazdasági formában is.⁸ Az újabb hazai szabályozás szerint termelői csoportként csak 2014. január 1-je után bejegyzett szövetkezet ismerhető el.⁹

Amennyiben az általános szabályok szerint már korábban létrehozott szövetkezet a piacsabályozás eszközei közül az uniós, vagy a hazai támogatásokat igénybe kívánja venni, úgy a.) alapszabályát az előírásoknak megfelelően át kell alakítania, továbbá b.) regisztráltatnia (állami elismerés) kell magát.

A termelői csoport cím megszüntetését vonja maga után az állami elismerés bármely okból való megszüntetése, ez azonban nem jelenti a szövetkezet megszüntetését, a szövetkezet az általános szabályok szerint tovább működhet. Az elismerés visszavonása csak azt eredményezi, hogy a szövetkezet nem vehet részt a közös piacszervezésben, és nem kaphat közösségi vagy nemzeti forrásból támogatást.

Összefoglalva: a termelői csoportok az azonos termék vagy termékcsoporthoz tartozó értékesítésére szerveződő termelők olyan együttműködései, amelyeknek célja a termelők termelésének és teljesítményének a piaci követelményekhez való igazítása, az árak közös forgalomba hozatala, beleértve az értékesítésre való előkészítést, az értékesítés központosítását és a nagy tételben vásárlók ellátását. A működés során közös szabályokat állapítanak meg a termeléssel, különösen a betakarítással és a rendelkezésre állással kapcsolatos információkra vonatkozóan, valamint arra törekcszenek, hogy innovációs folyamatok megszervezésével a tagok vállalkozói és marketingkészségét fejlesszék.¹⁰

2. A termelői csoport alapítása

2.1. Az alapítás személyi feltételei. Szövetkezet – főszabályként – szabadon alapítható. Az alapítási szabadság azt jelenti, hogy a szövetkezet létrehozásáról a tagok szabadon dönthetnek, illetve bárki jogosult szövetkezetet alapítani: szövetkezetet természetes személyek, szövetkezetek, valamint szövetkezetiség nélküli gazdasági társaságok alapíthatnak, illetve a szövetkezetbe tagként beléphetnek, az alábbi korlátozással:

- a szövetkezet nem természetes személy tagjainak száma nem haladhatja meg a taglétszám húsz százalékát; a szövetkezetnek a szövetkezeti formában működő jogi személy tagjait a nem természetes személy tagok számítása során figyelmen kívül kell hagyni,

b) éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

(2) A KKV kategórián belül kisvállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek

a) összes foglalkoztatott létszáma 50 főnél kevesebb, és

b) éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

⁸ Lásd 81/2004 (V.4.) FVM rendelet a termelői csoportokról

⁹ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 1.§ (4) bek.

¹⁰ az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1305/2013/EU Rendelet 27. cikk

- a szövetkezet személyes közreműködést nem vállaló tagjainak száma nem haladhatja meg a taglétszám negyedét.¹¹

A Ptk. főszabálya szerint a szövetkezet alapítása során az alapszabály elfogadásához legalább hét személy egybehangzó akaratnyilatkozata szükséges.¹²

Ezzel szemben termelői csoportként szövetkezetet legalább tizenöt termelő tag alapíthat.¹³ További megszorítás, hogy termelő tag csak az a termelő lehet, aki a termelői csoport elismerésének tárgyát képező terméket termel, az ügyfél-nyilvántartási rendszerben szerepel,¹⁴ aki, vagy amely ügyfél-azonosító számmal rendelkezik a Magyar Államkincstárnál, továbbá vállalja az alapszabályban - a termelő tag számára – előírt kötelezettségek teljesítését.¹⁵

2.2. Az alapítás tárgyi feltételei. A Ptk. nem határozza meg a szövetkezet jegyzett tőkéjének minimális összegét, azaz a szövetkezeti vagyon mértékét. Mindössze annyit rögzít, hogy a tag által a szövetkezet részére teljesítendő vagyoni hozzájárulás mértékét a szövetkezet létesítésekor kell az alapszabályban meghatározni.¹⁶ A tagok vagyoni hozzájárulása a gazdasági társaságokkal egyezően pénzbeli és nem pénzbeli hozzájárulás egyaránt lehet, azzal, hogy a tag munkavégzésre, személyes közreműködésre vagy szolgáltatásra irányuló kötelezettségvállalása nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásként nem vehető figyelembe. Minden tag köteles a nyilvántartásba-vételi kérelem benyújtásáig a pénzbeli vagyoni hozzájárulásának legalább harminc százalékát, valamint a nem pénzbeli vagyoni hozzájárulásának egészét szolgáltatni.¹⁷ A szövetkezet egyes tagjainak vagyoni hozzájárulása nem haladhatja meg a tőke tizenöt százalékát; a nem természetes személy tagok vagyoni hozzájárulásának összege nem haladhatja meg a tőke harmadát.¹⁸

Ezzel szemben a termelői csoport elismeréséhez az szükséges, hogy a szövetkezet jegyzett tőkéje érje el az 1,5 millió forintot.¹⁹ Valamennyi tag köteles az induló vagyonhoz hozzájárulni. A jegyzett tőke azonos a szövetkezeti tagok által rendelkezésre bocsátott vagyoni hozzájárulások összegével. A tagok teljesítése itt végleges, azaz az általuk átadott pénzeszköz a szövetkezet tulajdonába kerül, a tagok vagyoni hozzájárulása a szövetkezet, mint önálló jogalany vagyonát képezi.

A vagyoni hozzájárulás alapításkori mértékét termelői csoport esetében is alapszabály határozza meg, a hozzájárulások együttes összege azonban nem lehet kevesebb 1,5 millió forintnál. Ezen túlmenően sem az egy tag által befizetett minimális érték, sem a jegyzett tőke összetétel nincs szabályozva, az kizárólag a tagok megállapodásától függ.

¹¹ Ptk. 3:326. §

¹² Ptk.3:331.§ (1) bek.

¹³ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 3.§ (1) bek. a) pont

¹⁴ A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 28. §-a

¹⁵ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 1.§ (3) bek.

¹⁶ Ptk. 3:331.§ (5) bek.

¹⁷ Ptk. 3:332. § (1) és (2) bek.

¹⁸ Ptk. 3:326.§ (3)

¹⁹ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 3.§ (5) bek.

3. A termelői csoport alapszabályának individuális jegyei

3.1. A szövetkezet célja. A szövetkezet alapvető célja általában a tagok gazdasági előmenetelének biztosítása, továbbá a társadalmi, kulturális, oktatási, szociális, egészségügyi szükségletei kielégítésének elősegítése. A termelői csoport alapszabályában a szövetkezés célját úgy kell meghatározni, hogy az megfeleljen a Bizottság 2014. június 25-i, 702/2014/EU Rendeletének, azaz vállalják a termelők, hogy a termelésüket a piaci igényekhez igazítják, vagy az árut közösen forgalmazzák, vagy a termeléssel kapcsolatos információkat megosztják egymás között, vagy közösen fejlesztenek marketinget és újszerű eljárásokat vezetnek be.²⁰ A hatályos miniszteri rendelet lényegében megismétli a rendeletben foglaltakat, de nem vagylagosan szabályozza az elérendő célokat, hanem felsorolja azokat.²¹

3.2. A tag személyes közreműködési kötelezettsége. A tag személyes közreműködésének módját a szövetkezettel kötött szerződés határozza meg. A tag alapvető kötelessége, hogy részt vegyen a szövetkezet tevékenységében. A termelői csoport a „beltagok” szövetkezete, szövetkezet minden tagjának közre kell működnie a szövetkezet szervezeti és gazdasági működésében, ezért a személyes közreműködés szükségképpen, jogviszonyt alakító elem.

A termelői csoport és a tag közötti együttműködés alapja az alapszabály és az a szerződés, amelyet a felek azért kötnek, hogy a termelői csoport megfeleljen az állami elismeréshez szükséges feltételeknek.

A szövetkezet és a tagja között létrejött szerződéssel a felek között fennálló kötelelem megkettőződik, a szövetkezet és a tagja közötti jogviszony „duplafedelű” válik. Az alapszabály elfogadásával és aláírásával keletkező, a tagsági jogviszony alatt végig fennálló, jellemzően konstans, több alanyú kötelelem mellett minden

²⁰ Bizottság 702/2014/EU Rendeletének 2. cikk (43) bek.

"termelői csoport és szervezet": olyan csoport vagy szervezet, amelynek létrehozása a következő célokat szolgálja:

- a) a termelői csoportban, illetve szervezetben tagsággal rendelkező termelők termelésének és termékeinek a piaci követelményekhez való igazítása; vagy
- b) az áruk közös forgalmazása, beleértve az értékesítésre való előkészítést, az értékesítés központosítását és a nagy tételben vásárlók ellátását; vagy
- c) közös szabályok létrehozása a termeléssel és különösen a betakarítással és a rendelkezésre állással kapcsolatos információkra vonatkozóan; vagy
- d) egyéb, termelői csoportok vagy szervezetek által végezhető tevékenységek, például a vállalkozói és marketingkészségek fejlesztése, valamint innovációs folyamatok megszervezése és előmozdítása;

²¹ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 2. §-a szerint az elismert termelői csoportnak a gazdasági tevékenysége során az alábbi célokat kell megvalósítania:

- a) a termelői csoportban tagsággal rendelkező termelők termelésének és teljesítményének a piaci követelményekhez való igazítása,
- b) az áruk közös forgalomba hozatala, beleértve az értékesítésre való előkészítést, az értékesítés központosítását és a nagy tételben vásárlók ellátását,
- c) közös szabályok megállapítása a termeléssel, és különösen a betakarítással és a rendelkezésre állással kapcsolatos információk átadására vonatkozóan, vagy
- d) egyéb, a termelői csoport által végezhető tevékenységek - különösen a vállalkozói és marketingkészségek - fejlesztése, valamint innovációs folyamatok megszervezése és előmozdítása.

esetben megjelenik – a tartalmában progresszív (a termelői csoport vállalkozásához igazodóan változó) kétoldalú kötelem is.

A felek közötti jogviszonyban a szövetkezet:

- a) meghatározza az adott termék előállítására vonatkozó termelési szabályokat,
- b) teljesítést elősegítő szolgáltatást nyújthat, ami lehet a vetőmag, szaporítóanyag átadása, műtrágya biztosítása, táp, gyógyszer, növényvédő szer átadása vagy ezek beszerzésére vonatkozó igény teljesítése, technológiai utasítás adása stb. A teljesítést elősegítő szolgáltatást a tag a szövetkezet alapszabálya szerint köteles vagy nem köteles igénybe venni,
- c) átveszi a tag saját maga által megtermelt vagy előállított termékét, illetve termékcsoportját.

Ezzel szemben a tag:

- a) betartja a szövetkezet által meghatározott termelési szabályokat,
- b) a saját maga által megtermelt vagy előállított termék legalább 50%-os - mértékét a termelői csoporton keresztül forgalmazza, de a szövetkezet alapszabálya rendelkezhet úgyis, hogy a termelő köteles a szövetkezetnek átadni az elismerés alapját szolgáló összes megtermelt vagy előállított terméket. Miután a tag csak a saját maga által megtermelt vagy előállított termék átadására köteles, amennyiben azt nem képes szolgáltatni nem kötelezhető arra, hogy a teljesítés érdekében a hiányzó terméket mástól szerezze be,
- c) az alapszabályban meghatározott módon termelési, saját célú termék-felhasználási adatokat szolgáltat a termelői csoportnak (különösen a termőterület, a betakarított, illetve előállított termék mennyisége, hozama, valamint termékeinek értékesítése vonatkozásában).²²

A személyes közreműködés módja és mértéke határozza a tag és ezen keresztül a szövetkezet vagyoni előmenetelét. A tag nemcsak a teljesített vagyoni hozzájárulás alapján, hanem személyes közreműködése után is realizálhat osztalékot.

Abban az esetben, ha a szövetkezet a nyereség felosztása mellett dönt, úgy a tagok között felosztandó nyereség legfeljebb 50%-át a vagyoni hozzájárulás arányában oszthatja fel.

A tag alapvető joga, hogy személyes közreműködésének megfelelően részesedjen a gazdálkodás eredményéből. A miniszteri rendelet szerint a termelői csoportban a személyes közreműködés módozatának a szövetkezet és a tagja közötti szerződésben rögzített termék előállítása és a szövetkezet részére történő átadása minősül. A Ptk. előírja, hogy az éves kiosztható eredménynek legalább 50%-át a személyes közreműködés arányában kötelező a tagoknak visszatéríteni. Semmis az alapszabály azon rendelkezése, amely a nyereség személyes közreműködés arányában felosztandó részét a nyereség felénél kisebb mértékben határozza meg.²³

²² 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet

²³ Ptk. 3:356. § (2) bek.

Miniszteri rendelet ennél egzaktabb rendelkezést tartalmaz, e szerint az eredmény felosztásának módját a szövetkezet alapszabályában a beszállított termék értékének arányában szükséges rögzíteni.²⁴

3.3. Az alapszabályban a taggal szemben meghatározandó személyes kvalifikációk. A törvényi szabályozás szerint az alapszabály meghatározhatja a szövetkezet céljából következő azon ismérveket, amelyek a tagfelvételi kérelmek elbírálása során irányadók. A rendeleti szabályozás szerint a termelői csoport alapszabályának tartalmaznia kell az új tag felvételére vonatkozó rendelkezéseket.²⁵

A termelői csoport tagja az lehet, aki, vagy amely:

- mezőgazdasági termelő természetes vagy jogi személy, akinek, vagy amelynek a mezőgazdasági üzeme a támogatási szerződés területi hatálya alá tartozik és mezőgazdasági tevékenységet folytat,²⁶
- az Egységes Mezőgazdasági Ügyfél-nyilvántartási Rendszerben nyilvántartott,²⁷
- a termelői csoporttal az elismerés tárgyát képező termék vagy termékcsoporthoz²⁸ értékesítésére a szövetkezettel szerződést köt,
- nyilatkozik arról, hogy a tagsági viszonyát a belépéstől számított minimum három évig fenntartja,
- kötelezettséget vállal arra, hogy betartja a szövetkezet által meghatározott termelési és értékesítési szabályokat,
- vállalja, hogy nem létesít tagsági viszonyt olyan termelői csoporttal, amely hasonló termék vagy termékcsoporthoz értékesítésével érintett,
- az alapszabályban meghatározott módon termelési, illetve saját célú felhasználási adatokat szolgáltat a szövetkezet felé,
- az elismerés tárgyát képező terméknek vagy termékcsoporthoz az alapszabályban meghatározott mértékét a termelőszövetkezeten keresztül forgalmazza, a tag ebből származó árbevétele nem lehet kevesebb, mint a szövetkezet által az elismeréssel érintett termék vagy termékcsoporthoz vonatkozó összes értékesítési árbevétel ötven százaléka.²⁹

3.4. A termelői csoport tagja által vállalt kötelezettség megszegésének következményei A tag a szövetkezeti jogviszonyából származó bármely kötelezettség elmulasztása vagy megszegése esetén – a jogsértés súlyától függően – pénzbírsággal sújtható, tisztégéből visszahívható, illetve a szövetkezetből kizárható.³⁰

²⁴ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 4.§ (1) bek. b) pont

²⁵ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 4.§ (1) bek. c) pont

²⁶ 1307/2013 Európai Parlamenti és Tanácsi rendelet 4. cikk (1) bek. a) pont

²⁷ A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 28.§

²⁸ az elismert termék, vagy termékcsoporthoz az 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet I. mellékletének I-VIII., XII-XV., XVII-XX., valamint XXII-XXIV. része tartalmazza

²⁹ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 2.§

³⁰ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 4.§ (1) bek. a) pont

A szövetkezet tagja – a szövetkezetnek az érintett tag ellen indított keresete alapján – bírósági ítélettel a szövetkezetből kizárható. A szövetkezet tagja ellen kizárás iránti per akkor kezdeményezhető, ha a legfőbb szerv ilyen tartalmú határozatot hozott.³¹ A kizárás kezdeményezéséhez a közgyűlésen az összes tag legalább kétharmados szótöbbségével meghozott határozata szükséges. Az érintett tagot a közgyűlés ülésére meg kell hívni, ott felszólalhat, a kizárás kérdésében azonban nem szavazhat.³²

A tag kizárása iránti per megindításáról hozott határozatnak részletesen tartalmaznia, hogy miért kerül sor a tag kizárására. Erre azért van szükség, mert a szövetkezet a perindítást elhatározó szövetkezeti határozatban foglaltakon kívül a perben már más kizárási okra nem hivatkozhat.

A tag kizárása iránti per megindításának határideje legfőbb szerv határozatának meghozatalától számított 15 nap. A keresetnek 15 napon belül a bírósághoz meg kell érkeznie, a határidő elmulasztása jogvesztéssel jár.³³

tag kizárása iránti per megindítására akkor kerülhet sor, ha a tag szövetkezetben való maradása a szövetkezet céljának elérését nagymértékben veszélyeztetné. Egyéb ok kizárási per indítására nem ad lehetőséget. A Ptk. nem követeli meg azt, hogy a tag magatartásának felróhatóan kell lennie, és azt sem, hogy a kizárást előzze meg felszólítás a szövetkezeti célokat veszélyeztető tagi magatartás megszüntetésére.

4. A szövetkezet termelői csoportként való állami elismerése

A termelői csoport elismerése iránti kérelemről a miniszter - az általa létrehozott szakértői bizottság javaslatának figyelembevételével - dönt. A bizottság tagjait a miniszter kéri fel, és a bizottság működési rendjét is a miniszter állapítja meg.³⁴

³¹ A bírósági gyakorlat szerint nem ütközik a Ptk. 3:360.§-ába, ha a szövetkezet alapszabálya szerint a kizárás iránti pert nem a szövetkezet legfőbb szerve kezdeményezi, hanem az igazgatóság. Ugyanis a Ptk. 3:4. § (2) bekezdése a jogi személyek magánautonómiáját teszi főszabállyá. A jogi személyek tagjai a jogi személy létesítésének ténye mellett szabadon dönthetnek a jogi személyre vonatkozó szabályok megállapításáról és ennek keretében a jogszabályi rendelkezésektől eltérhetnek. Az eltérést megengedő szabályozás azonban nem korlátlan. A Ptk. egy általános „tiltó normán” keresztül normatív módon meghatározza, hogy milyen esetekben nem kívánja megengedni a feleknek az eltérő szabályozást. Ennek kereteit és tartalmát a Ptk. 3:4. § (3) bekezdés b) pontja adja meg, védendő érdekként megjelölve a jogi személy hitelezőinek, munkavállalóinak vagy a tagok kisebbségének jogait nyilvánvalóan sértő vagy a jogi személyek törvényes működése feletti felügyelet érvényesülését akadályozó létesítő okirati rendelkezéseket. Ennek vizsgálatára a tag kizárása iránti perben is sor kerülhet. Abban az esetben, ha az igazgatóság dönt a szövetkezet tagjának kizárásáról, az alapszabályban a tisztességes eljárást biztosító szabályokat is meg kell határoznia. Ez magában foglalja, hogy az érintett tag számára biztosítani kell - függetlenül attól, hogy ki gyakorolja ezt a hatáskört - azokat a jogokat, amelyeket a Ptk. 3:337. §-a a közgyűlésen biztosít a tagnak. Ide tartozik az indítvány és a nyilatkozattételi jogosultság. A tag alatt - az eltérés szempontjából - minden esetben érteni kell a kisebbséget, mivel a Ptk. e vonatkozásban nem határozza meg a kisebbség fogalmát. [Egri Törvénytörvény G. 20.348/2017]

³² Ptk. 3:360. § (2) bek.

³³ Ptk. 3:360. § (3) bek.

³⁴ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 6.§ (3) bek.

Az termelői csoport létrehozásnak és ehhez kapcsolódóan elismerésnek is az a célja, hogy megvalósuljon a termelői koncentráció mind a termelői csoport tagjainak létszáma, mind az értékesítés volumene tekintetében.³⁵ Cél továbbá az is, hogy termelők az elmaradt térségekben is szerveződjenek, ezért a pontrendszer jutalmazza azokat a termelői csoportokat is, amelyek székhelye kedvezményezett eljárásban van.³⁶ Végül előnyt jelent az elismerési eljárás során, ha a pályázatot benyújtó a működése során újszerű technológiát alkalmaz, illetve ha legalább két fő alkalmazottat teljes munkaidőben foglalkoztat a támogatási időszak végéig.

A szövetkezetnek a termelői csoportként történő elismeréséhez és működéséhez négy évre kidolgozott üzleti tervet kell készítenie, bemutatva a kitűzött célt és az elérésére tervezett intézkedéseket.³⁷

A támogatást az üzleti terv alapján, átalányösszegű támogatásként, éves részletekben kell kifizetni az attól az időponttól számított legfeljebb öt éven keresztül, amikor a termelői csoportot vagy szervezetet elismerték, és a részletek összegét fokozatosan csökkenteni kell.

A tagállamok és az unió ellenőrzik, hogy az üzleti terv célkitűzései teljesültek-e a termelői csoport vagy szervezet elismerésétől számított öt éven belül.³⁸ A miniszter a nemzeti ellenőrzésre a Magyar Államkincstárt és a megyei kormányhivatalt közbenső szervezetként jelölheti ki. A nyújtott támogatások feltételei teljesítésének helyszíni ellenőrzésével a Kincstár a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalt valamint a megyei kormányhivatalt bízta meg.³⁹

Az ellenőrzés arra terjed ki, hogy az elismerés iránti kérelem által meghatározott termék értékesítéséből származó, évi nettó árbevétel eléri-e a jogszabályban meghatározott összeget, továbbá termelői csoportnak a tagjai által termelt, az elismerés tárgyát képező termék értékesítéséből származó árbevétele eléri-e az összes értékesítési árbevétel 50%-át.

A támogatás vissza nem térítendő támogatásnak minősül, amelyre a csoport az elismerését követő legfeljebb 5 éven keresztül jogosult. A támogatás maximum összege 100 000 eurónak megfelelő forintösszeg /év/támogatott csoport.⁴⁰

³⁵ A pontrendszer szerint akkor valósul meg a termelői koncentráció, amennyiben:

- a szövetkezetet alkotó tagok legalább 50%-a nem volt tagja azonos termékpályán működő elismert termelői csoportnak az elmúlt 5 évben,
- a termelői csoport az elismeréshez szükséges minimális taglétszámnál legalább 100 %-kal nagyobb taglétszámmal rendelkezik, továbbá
- a tagok az elismerés tárgyát képező termékek több, mint 75%-át a termelői csoporton keresztül értékesítik.

³⁶ A kedvezményezett eljárások besorolásáról szóló 290/2014 (XI.26.) Korm. rendelet szerint kedvezményezett eljárások azok a eljárások, amelyeknek komplex mutatója kisebb, mint az összes eljárás komplex mutatójának átlaga

³⁷ 42/2015. (VII. 22.) FM rendelet 5. § (1) bek.

³⁸ Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1305/2013/EU Rendelet 27. cikk

³⁹ A Közös Agrárpolitika tagállami végrehajtásával összefüggő feladatokat ellátó egyes szervezetek kijelöléséről szóló 168/2014. (VII. 18.) Korm. rendelet 1-3.§§

⁴⁰ Ez összhangban van a Bizottság 702/2014/EU Rendeletével, amely szerint a támogatás maximális időtartamát öt évre kell korlátozni, hogy ne kerülhessen sor működési támogatás nyújtására, valamint hogy fennmaradjon az ösztönző hatás.

A támogatás célja egyfajta promóció. Az agrárminisztérium honlapján fellelhető adatok szerint Magyarországon mindössze 165 az elismert termelői csoport száma. A marketing szövetkezetek alacsony beágyazottsága tekintetében nem kerülhető meg a történeti örökségre való utalás. Az államszocializmus rányomta a bélyegét a szövetkezetésre, emiatt megfigyelhető egyfajta diszkreditálódás, emellett az állami irányítás alacsony szintre vitte a termelők aktivitását a közügyekben való közös fellépésre. A marketing szövetkezetek támogatása alkalmas az említett folyamat kontrájára. Így üdvözlendő az unió azon célkitűzése is, hogy a támogatott szervezet az elért eredményeket tegye közzé, megvalósítva ezáltal a tudásátadás, az új gyakorlat, az új folyamat vagy termék terjesztésének célját. Több szereplő esetén kiszélesedik az alkalmazási kör, fejlődnek a helyi piacok és a helyi élelmiszerláncok, és végső soron nő a vidék népességmegtartó ereje.

Irodalomjegyzék

- Bak Klára: A termelői csoport főbb hatályos magyar szabályairól közösségi jogi kitekintéssel, Szövetkezés 2016. 78-92.
 - Bobvos Pál: A termelői értékesítő szervezet fogalmi ismérvei, Tanulmányok Veres József 80. születésnapja tiszteletére, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2009, 125-135.
 - Nagy Krisztina: A marketing szövetkezetek bemutatása, különös tekintettel a termelői értékesítő szervezetekre és termelői csoportokra vonatkozó Európai Unió és magyar szabályozásra, Jogi tanulmányok. 2010. Ünnepi konferencia az ELTE megalakulásának 375. évfordulója alkalmából. 1. köt, 2010. 17-29.
 - Prugberger Tamás: Kereskedelmi szövetkezetek szerepe a közép-kelet európai térségben. Szövetkezés 1994. 1-2 szám 21-39.
 - Réti Mária: A szövetkezet gazdasági lényege. Magyar jog 2001. 2. szám 92-96.
-
-